

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din
Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENE

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Čekovni račun Ljubljana številka 10.650 in 10.349 za inzerate.
Uprava: Kopitarjeva ulica številka 6.

Boljši izgledi za ohranitev miru

Vse tako kaže, da bo letošnje leto 1939 prav tako trdo kakor lansko preizkusilo živce vodilnih politikov, a v nič manjši meri tudi trdnost in živčno odpornost evropskih narodov. Vsi smo postavljeni pod hudo preizkušnjo. Kajti na žalost se danes ne stavlja vprašanje, ali je mir ogrožen, ko pa mora vsakdo videti, v kako resni nevarnosti je, temveč je vprašanje, če ga bo končno le še mogoče rešiti. In na to vprašanje si kljub mnogim črnogledim glasovom upamo odgovarjati, da so izgledi za mir večji in da je nevarnost vojne manjša kot še pred nekaj meseci in tedni.

Sicer ne bi mogli reči, da so se izboljšali moralni pogoji za mir. Mir, posebno dolgotrajen mir predpostavlja neko stalnost in uravnovešeno vsaj med velikimi državami. Takšnega političnega in gospodarskega ravnovesja pa današnja Evropa nima in ga ne more najti, ker ji prvič manjka Rusija s svojo politično in gospodarsko močjo, in drugič, ker imamo v zadnjih dveh desetletjih v Evropi stremiljenja, ki skušajo izpremeniti že dolgo ustaljeno teritorialno stanje v Evropi v smislu povečanja svoje moči, ki torej sedanje meje in območja posameznih evropskih sil ne priznajo in ga ne sprejmejo. Pa tudi gotovi nazori, ki niso v skladu s dosedanjimi demokratično miselnostjo velikega dela sveta in hočejo ljudi navaditi, da žive nevarno, tvegano in vsega dar na boj pripravljeno življenje, povečujejo v mednarodnem življenju napetost. Potem ko je v teku enega dobrega leta izginilo nekaj manjših držav iz evropskega zemljevida, se pač ne more trditi, da bi se bile poleg miru nevarne silnice mednarodnega življenja in v tem pogledu gotovo nismo v letošnjem letu nič na boljšem, kakor smo bili lani.

Toda, kar pa se je od lani bistveno spreminilo v prilogo miru so stvarni pogoji, ki bi onemu, ki bi začel vojno, zelo otežili končni uspeh. V nekaj dneh bomo zvedeli za odgovor Nemčije in Italije na Rooseveltovo pismo, v katerem ju sprašuje predsednik Združenih držav, če obljubita, da v bodočem desetletju ne bosta napadli nobene svoje obmejne države. Odgovor sedaj še ni znan, a močno se nam zdi, da ne bo čisto odklonilen. — Za priključitev Avstrije k rajhu, za podreditve Češke nemškemu protektoratu, za združitve alžanske krone z italijansko so bili navedeni razlogi, ki so bili toliko močni, zlasti za neprizadeti zunanji svet, da je i Nemčija i Italija v vsakem primeru mogla mirno računati, da njen korak še ne pomenja vojne, oziroma da bi kvečjemu mogel sprožiti krajevno vojno, ne pa splošne evropske in svetovne vojne. Zato sta te osvojitvi omenjeni velesili mogli brez velikega rizika napraviti. Njiju račun je bil realen. Pokazalo se je, da v resnici zelo realen in prav nič tvegan. Ako Mussolinija in Hitlerja kaj odlikuje, potem je v veliki meri značilen njun političen realizem. Za to sta prinesla menda že dovolj otipljivih dokazov.

Prav zaradi tega pa, ker svet računa na oster čut za politično stvarnost omenjenih dveh državnikov, živi v vedno večjem upanju, da se bo mogoče izogniti novi svetovni vojni. Kajti poizkus novih osvojitvev, bodisi na zapadu, bodisi na zahodu Evrope bi po sedanjem političnem stanju izprožil svetovno vojno. Kdo bi si je upal riskirati brez velike, brez največje tveganosti? Res je moč in udarnost nemške in italijanske armade na višku in sta tako dovršeni, kakor menda nista bili še nikdar. Toda kljub temu ni kazno, da bi se njima nasprotni blok hotel dati presenetiti. Francija molči in kadar Francozi molče, je znamenje, da delajo. Njihova velika vojaška sila ni bila morda še nikdar v taki pripravljenosti, kot je danes. Isto velja tudi za Poljsko, ki velja za vojaško silo prvega reda. Anglija je osredotočila svoje napore za izpolnitev svojega vojnega brodogradništva, ki je že danes tako mogočno, da kaj enakovrednega ni mogoče ob njega postaviti. Za Anglijo in Francijo pa bo stala najverjetneje tudi Rusija, vsaj z dragocenim materialom, potem cela Amerika in ostali kontinenti sveta, ki so v angleško-francoskem političnem in gospodarskem območju. Prišlo bi do podobne situacije kakor leta 1914, le da bi po sedanjem stanju Amerika ne čakala šele nekaj let, da poseže v evropski mezež.

Iz raznih političnih izjav je razvidno, da se teh stvarnosti zavedajo tudi v Rimu in v Berlinu. Zato pravimo, da obstoja upravičeno upanje, da odgovor na Rooseveltovo poslanico ne bo odklonilen. Zadnji zmerni govor Mussolinija ob otvoritvi rimske razstave, okolnost, da se italijansko-angleška pogodba ni odpovedala, jugoslovansko-italijanski-madžarski razgovori, bližnji odpoklici italijanskih prostovoljcev iz Španije, previdno obnašanje Poljske, Romunije in Bolgarije — vse to nam služi v dokaz, da nobena stran ne misli seči po skrajnem sredstvu. Kar se je zdaj posrečilo v Evropi izpremeniti, to je sad politične spretnosti, ki pa se je kajpada opirala na izredno vojaško pripravljenost. Politčne bitke se bodo tudi v bodoče z vso silo nadaljevale, toda političen pritisk bo od tedna do tedna bolj izenačen in s tem paraliziran v tisti meri, v kakršni se bo izenačevala vojna sila konkurenčnih velesil. Po tej poti pa se odločujoče velesile neizbežno bližajo oni mrtvi točki, ko se bo treba odločiti: ali tvegamo vojno z nasprotnikom, ki je vsaj enako močan, če ne celo močnejši, ali pa mu ponudimo mirno spravo in pristane na dogovor splošne razorožitve. Kajti sedanjega divjega oboroževanja narodov ne bodo mogli več dolgo vzdržati — ali pa jih bo že samo oboroževanje brez vojne gospodarsko upropastilo.

Italijansko-jugoslovanski posvet v Benetkah

„Prijateljstvo med dvema samozaveštnima državama, ki sloni na temelju medsebojnega spoštovanja“

Dr. Cincar-Marković je bil v Italiji veličastno sprejet

Ljubljana, 22. aprila.

Davi se je v simplonskem brzovlakom peljal skozi Ljubljano zunanji minister dr. Aleksander Cincar-Marković na svojem potu v Benetke, kjer je bil že popoldne ob 5 prvi posvet z italijanskim zunanjim ministrom grofom Ciano. Ministra Cincar-Markovića spremljajo sledeči gosposode: naš poslanik v Rimu Boško Hristić, načelnik političnega oddelka v zunanjem ministertvu poslaniški svetnik Radovan Petrovič, predstojnik oddelka v istem oddelku Stojan Gavrilović, šef kabineta zunanjega ministra Vukašin Šečerović ter Vukašin Andjelković, tajnik poročevalne agencije Avale. Spremljevali se je pridružil tudi italijanski poslanik na našem dvoru baron Mario Indelli, ki pojde tudi v Benetke ter bo ministra Cincar-Markovića spremljal tudi nazaj v Belgrad.

Sprejem v Ljubljani

V Ljubljani je v imenu krajevnih oblasti pozdravil zunanjega ministra ban dravske banovine dr. Marko Natlačen, ki je vstopil v salonski voz ter g. ministru osebno sporočil pozdrave madžarskih državnikov, ki so večeraj potovali iz Rima nazaj skozi Slovenijo. V ministrov vlak je vstopil tudi italijanski generalni konzul Agostino Guerini Maraldi, ki se je peljal z italijanskim poslanikom dalje v Italijo. Na peronu se je nahajal tudi naš generalni konzul v Celovcu g. Jovanović, ki je svojega predstojnika pozdravil v salonskem vozu. Službenega sprejema ni bilo in je vlak po kratkem postanku takoj odpeljal dalje proti Rakeku. Tudi na Rakeku ni bilo posebnega sprejema in so g. ministra pozdravili samo predstojniki naših obmejnih oblasti.

Navdušen sprejem Cincar-Markovića na italijanski meji

V Postojni pa je bil našemu zunanjemu ministru prirejen veličasten sprejem. Ves kolo-dvor je bil okrašen z jugoslovanskimi in italijanskimi državnimi zastavami in venci iz zelenja in cvetja. Na peronu so bile postrojene vojaške čete in skupine fašističnih organizacij. Na koncu perona je stala vojaška godba videmske divizijske posadke, ki je ob prihodu vlaka na postajo v Postojni zaigrala jugoslovansko državno himno in »Giovinezze«. Za godbo je bila razvrščena častna stotinja pehote v polni bojni opre-mi z jeklenimi čeladami. Zanj so stale postrojene vrste fašistične milice, naker so sledile razne vrste uniformiranih fašističnih organizacij, otroških, mladinskih, dekliških, stanovskih, ženskih in drugih. Vsi so vzklikali našemu zunanjemu ministru, ko se je prikazal pri oknu salonskega voza. V voz

Prepričani smo, da se bo našla tudi iz sedanjih stisk mirna rešitev. Vse svet ve, da bi vojna ne bila le brezmejna nesreča za vse narode, ampak tudi neumnost in zločin; saj bi vse — zmagovalec in premagane — izenačil v enaki bedi. Sedanje napetosti pa tudi ne bo mogoče več dolgo vzdržati. Milijoni in milijoni so kakor ohromeli in se ne posvečajo več svojemu poklicnemu delu.

Zato kljub vznemirljivim znakom letošnje pomladi ne verujemo, da gremo svetovni vojni naproti. Človeško srce vendar ni tako opustošeno, da ne bi hotelo več živeti in njegova duša ni tako bolna, da bi izgubila ves smisel za lepoto in vrednost življenja.

so nato stopili baron Bellone Cappano, šef protokola zunanjega ministristva in poveljnik goriske divizije armadnega zbora v Vidmu, v spremstvu raznih državnih in fašističnih odličnikov kot tržaškega prefekta, tajnika fašistične stranke Graziolija, ki so dr. Cincar-Markoviću izrekli dobrodošlico v imenu italijanske vlade, vojske in milice. Armadni general in šef protokola sta ministru predstavila člane svojega spremstva in osebe, ki so našemu zunanjemu ministru dodeljene v častno spremstvo za čas njegovega bivanja v Italiji. Dr. Cincar-Marković pa je italijanskim predstavnikom predstavil člane svojega spremstva. Na to so vsi izstopili na peron, kjer je bila v vsej dolžini razprostrta rdeča preproga. Zunaj so se nadaljevala predstavljanja in je skupina uradnih predstavnikov v blestečih uniformah napravila zelo ugoden vtis na vse udeležence. Med tem je vojaška godba igrala v drugi jugoslovansko državno himno, na to pa italijansko himno »Giovinezze«, postrojene čete pa so navdušeno vzklikale. Silno močeno vtis je napravilo, ko so fašistične skupine mladine začele vzklikati ime našega zunanjega ministra: Marković, Marković, Marković... in so vsi, ki so stali na peronu — bilo jih je gotovo okrog 1000 — ta vzklik povzeli, da je odmeval po vsem kolodvoru.

Cincar-Marković se je nato poklonil polkovni zastavi in zastavi milice ter je v spremstvu videmskega armadnega poveljnika in njegovih štaba ter vseh odličnikov obšel častno četo vojakov, milice in fašističnih organizacij, ki so mu neprestano vzklikale in ga s ploskanjem pozdravljale.

Pojav našega zunanjega ministra, ki je kazal svoj jekleni, neprodirljivi diplomatski obraz, je na vse navzoče napravil močeno vtis.

Ko je bil službeni sprejem končan, so italijanski gostitelji svojega jugoslovanskega gosta popeljali nazaj v salonski voz, med tem ko je v tretjič zadonela jugoslovanska državna himna, ki ji je sledil odlomek »Giovinezze«. Ko je vlak začel odhajati s postaje, je vojaška godba vnovič, v četrti, zaigrala jugoslovansko državno himno, ki so ji vsi navzoči izkazali čast, med tem ko je zunanji minister stal pri oknu in gledal veličastni prizor, ki se mu je počasi odmikal izpred oči. Po odhodu vlaka so vojaštvo, miličniki in fašistične organizacije v skupinah odkorakali nazaj v mesto in je bilo po ulicah postojnskega mesta še dolgo slišati mnogo simpatičnih besed izrečenih na naslov našega ministra, na naslov Jugoslavije in na naslov prijateljstva med Italijo in Jugoslavijo, ki naj ga po zamisli obeh držav sedanji sestanek zunanjih ministrov v Benetkah še bolj utrdi.

Na poučenih mestih pravijo...

Sestanek italijanskega in jugoslovanskega zunanjega ministra smatrajo na poučenih mestih kot izraz iskrenega prijateljstva, ki vlada med obema državama in ki mu je osnovni temelj prijateljska pogodba, sklenjena pred nekaj več kot dvema leti v Belgradu. Je to prijateljstvo dveh urejenih držav, samozaveštnih, ki sta obe nastali iz dragocenih žrtev, ki so bile doprinešene za svobodo, in ki sta medsebojno prijateljstvo postavili na edino pravo osnovo neomajnega medsebojnega spoštovanja. V tem okviru bo beneški sestanek dragocen doprinos k miru na srednjeevropskem in južnovzhodnem področju razburkane Evrope.

Topel sprejem v Benetkah

Benetke, 22. aprila. b. Vlak, v katerem se je pripeljal jugoslovanski zunanji minister dr. Aleksander Cincar-Marković, je prispel na postajo sv. Lucije ob 2.35, kjer je zunanji minister grof Ciano s spremstvom sprejel in pozdravil jugoslovanskega zunanjega ministra. Srečanje je bilo pri-srečno. Oba ministra sta pregledala častno četo in oddelke fašistične mladine, godba pa je zaigrala jugoslovansko in italijansko himno. Oba državnika sta med pozdravljanjem velike množice ljudstva stopila v motorni čoln, ki ju je odpeljal do »Grand-Hoteluc«. Po krajših razgovorih v »Grand-Hoteluc«, sta si ministra ogledala beneške zanimivosti predvsem zakladnico cerkve sv. Marka in doževno palačo.

Ob 4.30 je bil v »Grand-Hoteluc« prvi sestanek med grofom Ciano in jugoslovanskim zunanjim ministrom.

Nocoj je priredil grof Ciano banket na čast jugoslovanskemu zunanjemu ministru v »Grand-Hoteluc«, nakar sta oba ministra prisostvovala beneški noči na Velikem kanalu. Jutri dopoldne se razgovori nadaljujejo in končajo. Jugoslovanski zunanji minister dr. Cincar-Marković odpotuje v Belgrad jutri z vlakom ob 2.30, medtem ko bo grof Ciano verjetno ostal do naslednjega dne v Benetkah, nakar se bo vrnil v Rim.

Dve izjavi

Prihod grofa Ciana

Sestanek je potreben zaradi nedavne spremembe vlade v Jugoslaviji in zaradi zadnjih dogodkov v Albaniji

Benetke, 22. aprila. b. Davi ob 11.23 je priletel z letalom, ki ga je sam vodil, na letališče Santo Nicol na otoku Lido italijanski minister za zunanje zadeve grof Ciano. Letalo se je spustilo na letališče ob 11.23. Tam sta grofa Ciana pričakovala ministra Butti in Vetteti. Ko je grof Ciano pregledal častno četo, se je odpeljal z motornim čolnom v Grand Hotel, ki je bil določen za razgovore med italijanskim in jugoslovanskim zunanjim ministrom.

Grof Ciano je dal pri tej priliki častnikarjem izjavo, v kateri je poudaril,

da sestanek v Benetkah ni sklican z namenom, da se tu podpisše kakšen diplomatski papir med Italijo in Jugoslavijo, temveč je bil sestanek sklican zaradi tega, ker se je pokazalo potrebno, da vodilni državniki Italije in Jugoslavije, ki imajo v rokah zunanjo politiko, stopijo v neposredno

zvezo po spremembi vlade v Jugoslaviji in po zadnjih dogodkih v Albaniji.

Izjava Cincar Markovića

»V duhu pristrčnosti in iskrenega razmerja med sosedi, ki jih družijo prijateljske vezi«

Jugoslovanski zunanji minister dr. Cincar Marković je prispel v Italijo in je dal preko agencije Stefani tole izjavo za italijanski tisk:

Zelo srečen sem, da se mi je kot zunanjemu ministru ponudila priložnost obiskati prijateljsko Italijo in stopiti na beneškem sestanku, ki me je pred kratkim nanj povabil grof Ciano, v prvi osebnosti z italijanskim zunanjim ministrom, podpisnikom in prepričanim uresničevalcem italijansko-jugoslovanskega dogovora ter najbližjim sodelavcem g. Mussolinija, ustanovitelja nove Italije in odloč-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Gafencu o svojih uspehih »Srednje in male države skoraj čakajo važne vloge«

Bruselj, 22. aprila. AA. Havas. Romunski zunanji minister Gafencu je dal predstavnikom agencije Belga izjavo, v kateri naglašata tole:

Srednje in majhne države v Evropi bodo imele v skorajšnji bodočnosti važno vlogo za ohranitev miru. V tem težkem času, ko se pogosto in netočno govori o napadalskem obkoljevanju, ki ga nihče ne želi niti izjaviti, bomo mogli organizirati in izvesti danes edino obkoljevanje — miroljubno obkoljevanje sovražnih struj, ki se borijo v Evropi. — O vtisih svojega potovanja v Nemčijo je Gafencu naglasil pristrčnost sprejema, ki mu je bil prirejen. Smatra, da bodo razgovori, ki jih je vodil, doprinesli k razbistritvi odnosov med Nemčijo in Romunijo. Gafencu je

dalje izjavil, da je srečen, da bo v kratkem lahko odpotoval še v London, Pariz in Rim, kjer bo obiskal vodeče državnike teh držav, ki so vsi prijatelji Romunije. Na kraju je Gafencu dejal, da je to njegov prvi intervju, ki ga je dal po odhodu iz Bukarešte.

Zagrebska vremenska napoved. Nespremenljivo.

Zemunska vremenska napoved. Nekoliko pooblačitve v zahodnih krajih, drugod jasno. Toplota se bo dvignila.

Dunajska vremenska napoved. Viharno, pooblačilo se bo, nekoliko hladneje.

V Španiji - strašnejša kot državljanska vojna so odkritja po njej

V samostanu San Juan so odkrili celice za nečloveška mučenja

V Barceloni harem s 100 deklet. - Pri Madridu je pokopanih 60.000 žrtev komunističnega zverinstva

Veliko so listi že pisali o Španiji. Tudi o nečloveškem divjanju zbolševiziranih tolp, ki pa so imele ime kakih zakonitih čet rdeče vojske, so listi pred in ob koncu državljanske vojne obširno poročali. Toda ta poročila so bila tako grozna, mučenja tako krvniško izvajana, da so jih nekateri, če so jim prišla v roke, komaj verjeli ali pa so celo zmajevali z glavo, češ: »Propaganda in obrekovanje fašistov«. — Tudi mi nismo hoteli takoj na prvi krlik ponatisniti vsega, ker v zmedeni časi je res treba vsako vest pogledati od blizu in oceniti njeno verodostojnost. Toda po padcu Barcelone in Madrida so prišle na dan take grozovitosti, ki presegajo normalno hudobijo, naj bi bila tudi merjena po poklicnem zločinstvu. To, kar se je v Španiji dogajalo pod vladarskim bičem komunizma in pod krinko borbe za svobodo proletariata, že ni več hudobija, tudi ne zločinstvo, to je človek, ki je sam in hote planil v živalstvo, da se lažje brez sramu izdivja. To strašno ozadje španske vojne, ki se je odkrilo šele po njenem koncu, so preiskali francoski in angleški častniki Max Massot, Leo Gerville-Reache, poročevalci dnevnika »Figaro« in »Times«, general Duffieux, največ pa je o njem pisala »La Vanguardia Española«, ki izhaja v Barceloni in francosko-španski dvomesečnik »Occident«, ki izhaja v Parizu — same priče, da se je v Španiji za fronto rdečih v času državljanske vojne godilo nekaj groznega in je to grozno bilo tembolj nečloveško in nestrpno, čimbolj se je bližal konec bratomorne vojne.

Vsa poročila poudarjajo, da je bilo vso dobo državljanske vojne v rdeči Španiji hudo. Komunistične čete so divjale po hišah in iskale politične nasprotnike. »Ljudske fronte«, čimbolj pa je bila borba ostra, tembolj ostra je bila meja med »pristašic« in »nasprotniki«: na eni strani izgrajeni komunizem, na drugi strani katolicizem z vsem svojim življenjem v zadnji obrambi in iskanje žrtev je bilo čimdalje bolj enostavno. Za katoličane — praktičnimi namreč, ker krščeni so bili itak vsi v obeh taborih —, to je bilo edino geslo in merilo. »Pobili so te«, pravi »La Vanguardia«, »za nič: ker si bil desničar, ker si bil pri maši, ker si bil naročen na časopis, ki ni bil prijazen »Frente Popular«, ker si — od tega so minula že leta — nekoč v gostilni govoril z nekim fantom, itd.« »Toda tu ni bilo drugega trpljenja kot smrti, nadaljuje isti list.« V nekaterih primerih je res bila mučeniška, toda to mučeništvo je bilo surovo, enostavno. Zlorabljali so žene, sekali ude in razmrcvarjena trupla so obležala na moriščih kot priče. Pa vse to v Španiji ni bilo najhujše. Bilo je grozno, toda samo — divje. Kot sistem in kot del udejstvovanja komunistične države se je začelo šele, ko je v Madrid prišel Rosenberg in se začel sprehajati po ulici d'Acala in ko so ljudje, izgnani iz evropskih držav, začeli po ulicah prepevati internacionalo. V Madrid so prišli rablji GPU. Sedaj so se začeli »proces«, ki so pripeljali do istega konca, strel v glavo, le pot do te odločitve je bila mnogo bolj mučeniška. Največ dokazov teh zverinstev pa so rdeči pustili v Barceloni, kjer so po umiku iz Madrida in potem iz Valencije najdalji vladali in kjer je bila ustanovljena tudi S. I. M. (servizio informativo militare — poizvedovalna vojaška služba), ki je imela nalogo »čistiti«... Vsa španska poročila izrečno poudarjajo, da krvniške iznajdbe te SIM niso bile španske, niti evropske: »Vztrajam in ponavljam, pravi pisec v »La Vanguardia«: miličniku Ciudad Real, ali kakemu katalonskemu anarhistu ali komurkoli iz kake brigade čudnega imena bi moglo priti na misel, da ti ukrade uro, da te bije s puškinim kopitom ali da pretepa, toda nikdar bi mu ne moglo priti na misel, da bi v tla jetniške celice vzdal pokončne bele opeke, da se jetnik ni mogel odpočiti ne podnevi ne ponoči. Ta iznajdba se je mogla roditi samo v glavi Mongola s topimi očmi, ki ima pred seboj kozarec »vodke« in mu izza rumenih zob padajo besede barbarskega naglasa.

V samostanu San Juan v Barceloni so odkrili prostore, kjer je SIM mučila svoje žrtev. O celicah, ki so v tleh na gosto imele vzdane pokončne bele opeke, po stenah pa naslikane kroge, kvadrate in vijugaste črte v kričavih barvah, ležišče pa nagnjeno, da utrujeni jetnik ni mogel nikjer počivati, smo že pisali. Toda s to iznajdbo krvniška domišljija voditeljev rdeče Španije še ni bila izčrpana. V kletah so našli tudi ozek prostor,

»Mučeniška družina« (H. Ochoa).

v katerega je vodil še ožji hodnik. V prostoru samem je stal sod vode, pod stropom pa železen drog. Na ta drog so člani SIM obesili svojo žrtev za glavo. Dokler je bil pri moči, se je z močjo telesa toliko dvigal, da z glavo ni bil vodi. Ko so mu moči pohajale, je glava tonila vedno nižje in voda mu je začela siliti v nos. Ko ga je preiskovalni »sodnik« v razdobjih prišel pogledat, je kmalu vse priznal, kje je njegov oče, mati ali hči, kakšnega političnega prepričanja so, v kakšno »zarotlo« so bili zapleteni z njim vred... V dru-

»To je vse, kar je ostalo od človeka.« (H. Ochoa.)

gih sobah so priprave za mučenje z močno lučjo, ali je v zidu nevidno vzdana močna metronomura, ki je glasno tiktakala sekunde in jetniku napenjala živce do skrajnosti. Posebna iznajdba je tuji prav majhna celica, v kateri je jetnik mogel sedeti samo sključen in je skozi zamreženo linico v vratih mogel hrepeneče gledati na prostoren hodnik. Nekaj desek v vratih pa je bilo odtrganih, da so krvniki lahko prihajali in ga suvali s kolji; če je odskočil in se zvrnil, mu je drugi s posebno deščico nad vrati priprl glavo, ki so jo prej nalašč za to skušnjava potegnili ven. (Glej sliko.)

V nekaterih celicah so raziskovalci še našli sledove jetnikov. Tu in tam je ležal na tleh kak gumb, košček papirja, s katerim si je krajšal čas. Ta ali oni je svoje bivanje potrdil z majhnim napisom na steni. V eni izmed teh celic je tudi datum prihoda: 25. januarja 1939, en dan pred vhorakanjem Francovih čet! Prišel je v to celico, sedaj ni o njem ne duha ne sluha! Ni ga več!

V samostanu San Juan so našli tudi sobo, v kateri je ponosno visel sovjetski grb. To je bila pisarna člana SIM, ki je od tu vodil »proces« in »preiskave«. Francove čete so prišle tako hitro, da niti vseh papirjev ni utegnil odnesti. V seznanju jetnikov je pri nekaterih opomba: »Izpuščen na svobodo«. Toda malo takih, ki so bili iz teh prostorov izpuščeni na svobodo, se je pojavilo med živimi. Taka opomba je vedno nevarna in pomeni skoro toliko kot opomba »napravl samomora«. Nekatere pa so v resnici izpustili in jim še dali s seboj posebno legitimacijo, ki izpričuje vrednost takih »svobodnih« državljanov. Legitimacija nosi napis notranjega ministrstva, oddelek za poizvedbe in je torej uradna listina, ki jo je moral vsak jetnik pred odhodom podpisati in jo vedno nositi s seboj. Dovoljuje vsakemu agentu SIM, da takega izmučenega človeka prime kadarkoli in kjerkoli hoče in napravi z njim kar hoče. Pravi namreč: »Izpuščen sem na svobodo, sem pa še vedno pod strogim nadzorstvom po-

sejnega državnega oddelka za polzvedbe. Preiskava o meni bo izpopolnjena z novimi poizvedbami o moji politični usmerjenosti, o moralnem, gospodarskem in socialnem nazoru in vem, da bom za vsak prestop strogo kaznovan. Ne smem dati prav nikake izjave, zakaj sem bil zaprt, kako se mi je godilo v zaporu, nobene besede o tem, kar sem v zaporu slišal ali opazil in tudi ne o mojih odnošajih do policijskih organov.« Izpuščen na svobodo...

Ko je Francova vojska zasedla Barcelono in Madrid in s tem zmagovalno končala državljansko vojno, so bili največji krivci tega nečloveškega mučenja postavljeni pred sodišče. Pred sodiščem pa se je v še večji luči pokazalo, kako propadli ljudje so to bili. Valili so krivdo drug na drugega, vsak se je zagovarjal, da je bil samo podrejen in je moral izpolnjevati ukaze. Po drugi strani pa je tudi res, da so voditelji večinoma pravočasno ali vsaj v zadnjem trenutku pobegnili čez mejo. V teh sodnih procesih so prišla tudi na dan zločinstva, za katera ni nobenega dokaza ne v kakih kletah, ne v celicah, ampak kvečjemu na poljih pred mesti, kjer leže trupla tisočev in tisočev, ne da bi kdo vedel, koliko jih počiva v enem grobu. Neki Manuel Alcaraz je na primer pripovedoval pred sodiščem, kako je v Carabanjel Bajo, predmestju Madrida z mesarsko sekiro odsekal glavo Francovemu generalu Lopezu Ochoa. General je sredi podivjane množice mirno stopil pred svojega rablja in mu rekel: »Tu sem! Živijo Španija!« nato ga je množica pograbila in vrgla pred krvnika, ki je zamahnil... Eden izmed voditeljev zloglasne SIM si je v svojem stanovanju napravil pravi harem, kjer je imel sto deklet v starosti od 16—20 let. Uganjal je nad njimi najostudnejša zločinstva, pred koncem državljanske

vojne pa jih je dal zadaviti. Svoje so jih po cele dneve zaman iskali, sedaj pa so našli na cesti najprej 32 trupel, nekaj dni nato pa še 53 trupel teh pogrešanih deklet. Kje so ostale, nihče ne ve. V Madridu so doslej ugotovili, da je samo v parku »Casa del Campo« pokopanih 60.000 žrtev tega komunističnega divjanja.

To grozno, pa vendar v nekem oziru veličastno dobo španske borbe in odpora proti skrajnim izrodkom propalih ljudi je v sliki ovekoveli slavnega španskega slikarja Henricha Ochoa, ki je prejel življenjsko nagrado, ko se je državljanska vojna zaključevala pa je bil na otoku Majorki. V njegovih slikah iz te dobe se odraža neka čudovita otočnost, ki skoro vpije po usmiljenju in sočutju. Tu in tam pa mu je čopič prevzela tudi groza, pod katero je takrat živela vsa rdeča Španija. — Za pomlad pripravlja razstavo teh svojih slik v Parizu.

Ni čuda, če je prebivalstvo po Barceloni in Madridu pozdravljalo Francovo vojsko v navdušenjem, ki ga ni mogoče popisati. Saj so bile njene zastave, ki so zavirale po ulicah, znamenje, da je konec tistih strahot, ki so bile strašne, pa naj jih je kdo doživel na lastni koži ali v svoji družini, ali pa se jih je noč in dan bal. Ponekod je množica avtomobile Francovih generalov obstopila tako na gosto, da so se komaj pomikali naprej (glej sliko). Sedaj bomo razumeli, zakaj so se Španci ob koncu državljanske vojne zgrijali k zahvalni službi božji — na prostem, ker so cerkve večidel v razvalinah. Razumeli bomo tudi španske škofo, zakaj so tako goreče prosili katoličane vsega sveta, naj vsaj sočustvujejo s katoliško Španijo, če se že na kako drugo pomoč ne morejo zediniti...

Razodelo pa se nam je tudi to, zakaj nova Španija mednarodno najbrž ne bo v tistem političnem taboru, kjer bo Sovjetska Rusija. Vsa španska poročila namreč poudarjajo, da vse to gorje ni prišlo nad Španijo iz nje same, ampak iz tistih neskončnih planjav, kjer je Stalin doma in ki so jih označevali grb in ruski napisi na tankih in letalih...

Celica, v kateri je jetnik mogel sedeti samo sključen.

Obiščite svetovno znano zdravilišče

ROGAŠKA SLATINA

MINERALNI VRELCI: Tempel — Stiria — Donat ZDRAVI: vse bolezni želodca, črev, ledvic, žolčnih kamnov itd. — Dietna kuhinja. — Ceneno življenje. — Modern komfort. — V pred- in posezoni znižane cene. — Krasen športni teren za kopanje in sončenje. — Zabave, ples, dnevno koncerti. Izlet. — Najlejša zdraviliška dvorana v državi — čitalnica. — Vse informacije in rezerviranje sob pri Ravateljstvu zdravilišča.

Slikar Henrik Ochoa.

»SLOVENE« bo dne 29. aprila 1939. z žrebanjem zastonj razdelil med svoje naročnike

301 bogato nagrado

v vrednosti nad 150.000 Din

NAGRADE SO:

1. »Kremžarjeva« mlatiintca,	9. 5 bran,
2. 2 šivalna stroja,	10. 50 knjižnih zbirk,
3. 5 radijskih aparatov,	11. 50 raznih skupin kuhinjske posode,
4. 4 nevestine bale,	12. 50 skupin razne porcelanaste in steklene namizne posode,
5. 10 moških ali ženskih koles,	13. 5 zlatih nalivnih peres,
6. 20 žepnih ali za-pestnih ur,	14. 50 kosov različnega blaga za obleke, rjuhe itd.
7. 4 lepe harmonike,	15. 39 raznih drugih nagrad, ki jih bomo še objavili.
8. 5 Lesce plugov,	

in povrh še zastonj lepo potovanje za eno osebo z avtobusom v Rim od 14. do 21. maja t. l.

Do žrebanja imajo pravico:

1. vsi, ki so naročeni na »Slovenca« najmanj že 3 mesece in ki bodo imeli plačano naročnino tudi na dan, ko bo nagradno žrebanje;
2. vsi, ki se nanovo naroče na »Slovenca« za tri mesece in ki bodo plačali do 15. aprila t. l. trimesečno naročnino.

Tvrška **WARBINEK, Miklošičeva c.** (nasproti »Uniona«) v Ljubljani, bo dobavila prelepo harmoniko.

Z nagradami, ki smo jih med svoje naročnike razdelili pri lanskim žrebanjem, so bili srečni izžrebanci zadovoljni, zato smo prepričani, da jim bomo z letošnjimi nagradami še prav posebno ustregli.

Naj zato vsak pravočasno postane naročnik »Slovenca«, najbolj razširjenega in največjega slovenskega dnevnika, kajti poleg visokovrednega časopisa, ki mu bo v svojo vsebino pravilno odkrival vsa dogajanja na različnih področjih človekovega delovanja in mu postal tudi najboljši oblikovalec njegovega duha, bo vsakdo lahko deležen lepih nagrad, ki jih razpisujemo!

Več vrednejših nagrad, več sreče!

Naročite »Slovenca« tako!

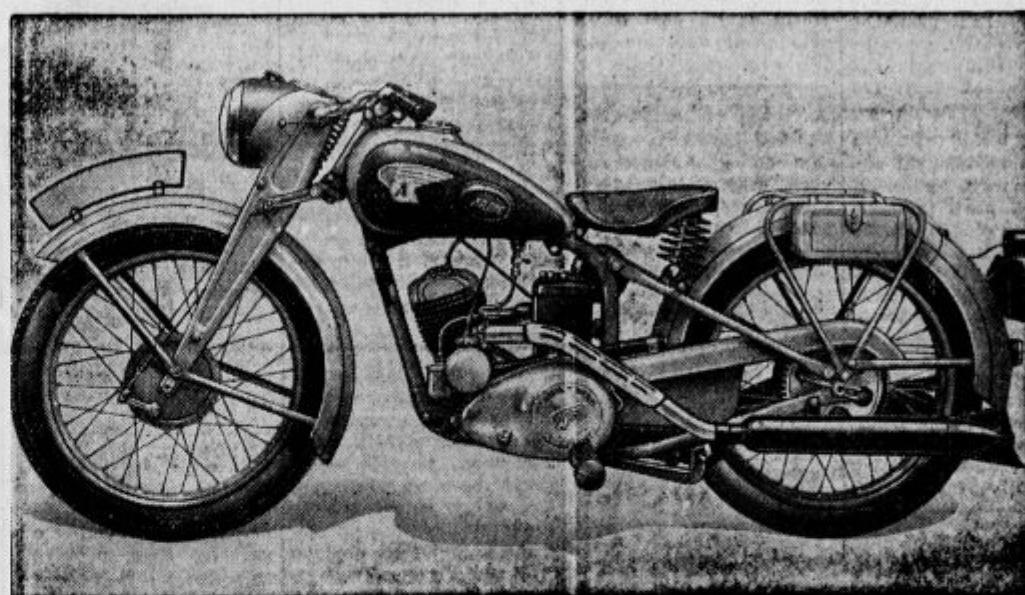
Naročite ga lahko:

- 1) pri vseh naših zastopnikih do srede 26. t. m.
- 2) pri vseh naših podružnicah v Mariboru, Celju, Ptuj, na Jesenicah, v Kranju, Novem mestu in Trbovljah do petka 28. t. m. opoldne.
- 3) pri upravi v Ljubljani do sobote 29. t. m. opoldne.

Sreča Vas čaka!

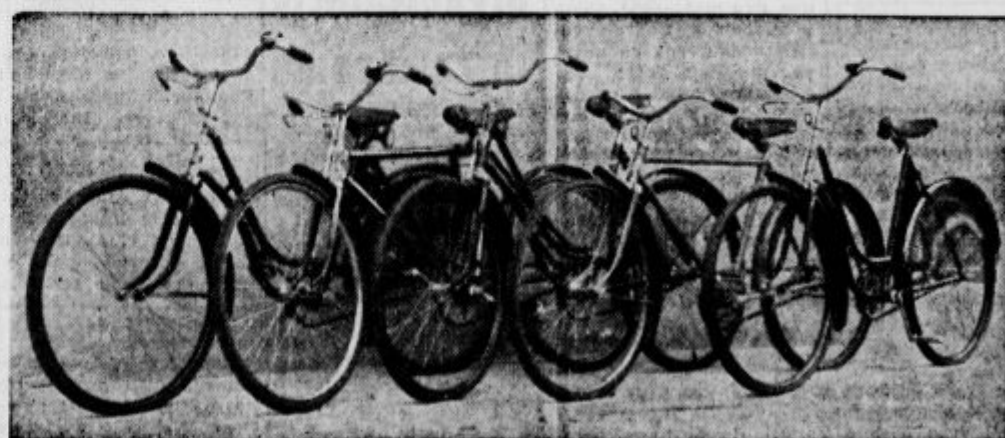
Priznana domača tovarna čevljev »PEKO«, bo dobavila prvovrstne moške ali damske čevlje. Oglejte številne nagrade pri tej tržnici v Šelenburgovi ulici v Ljubljani.

Tvrška **J. PRAPROTNIK**, generalno zastopstvo Ardie in Morax motorjev v Domžalah bo dobavila prekrasno motorno kolo, visokovredne izdelave, znamke Ardie MF 115 ccm

Nekaj od razpisanih ur — žepnih ali za-pestnih, moških ali ženskih — dobre kvalitete la prekrasne izdelave bodo dobavile tržnice: **JAKOB VILHAR**, Sv. Petra c. 36 (ob Zmajskem mostu) v Ljubljani, **JOS. EBERLE**, Tyrševa 2, Ljubljana, tržnica **Sutiner**, Prešernova ulica, Ljubljana in **IGNAC JAN**, Maribor. Oglejte si njihove izdelke!

Priznana prvovrstna »Phaenomen« kolesa bo dobavila tržnica **VOK**, Tavčarjeva ul. Ljubljana — Prvovrstna »Adler« kolesa bo pa dobavila tržnica **A. GOREC**, Tyrševa c. 1, Ljubljana — Oglejte si pri tržnicah ta lepa darila!

Po globoko znižanih cenah
dobite damsko modno blago
zaradi preselitve - pri trdki

P. Magdič

Ljubljana

damski oddelek, pasaža palače Viktorije

Cene veljajo le od 24. aprila do 6. maja 1939

Damski pasovi od	9 din dalje
Rute in šali, svileni, od	12 din dalje
Robčki	1 din dalje
Bluze, svilene, od	19 din dalje
Rokavice, usnjene, od	36 din dalje
Spalne srajce od	50 din dalje
Sportne majice od	15 din dalje
Volnene jopice od	55 din dalje
Puloverji, volneni, od	29 din dalje
Nogavice, svilene, od	12 din dalje
Baretko od	9 din dalje
Ostanki čiste svile od	15 din dalje

HOTEL

Učka

na obali morja v omišalskem zalivu.
Hotel ima 80 lepo urejenih sob. Popolna oskrba s
sobo dnevno din 60— za osebo. 10 % popusta za
pred in po sezoni. Za obilen obisk se priporočata
lastnika hotela **Albanič - Antončič**

„KUBO“ brzoparilniki

z bakrenim ali jeklenim v ognju pocinkanim kotlom ♦ Kotli za žganjekuho
vseh sistemov, kakor tudi pralni kotli, bakreni in aluminijasti kotli za
sadne soke, filtri za vino, tovarniške naprave itd. najceneje pri trdki

„KOTLARKA“ družba z om. z., LJUBLJANA, Kolodvorska ulica 23
Telefon 37-92 Zahtevajte prospekte!

ALPEKO-plošče

Hidravlično stisnjene Terrazzo in druge plošče
za tiskovanje in oblogo sten, obložne in polne
stopnice ter vse druge izdelke iz umetnega
kamna, izdelane s pomočjo modernih strojev,
dobavlja v prvovrstni izdelavi in kvaliteti;

„ALPEKO“, Industrija umetnega kamna
Ljubljana, Tyrševa cesta 48 • telefon 29-30

Obrtniki, industrijalci!

Hiša z velikimi delavnicami v ulici pri kolodvoru
v Mariboru (vodovod, elektrika, plin instalirano),
ugodno naprodaj. — Ponudbe v upravo »Slov.«
v Mariboru pod »Maribor 661«.

Vzajemna posojilnica

L. L. L. L.

v Ljubljani, Miklošičeva cesta 7
poleg hotela Union

nudi za vse vloge popolno varnost in obrestuje nove
vloge po 4% do 5% po dogovoru.

Nove vloge vsak čas razpoložljive.

Poslužite se varčevalnega krožka! Zahtevajte prospekt!

Posojilnica daje kratkoročna posojila.

ZAHVALA. Vsem, ki so ob nenadomestljivi izgubi naše
preljube mame, gospe

Marije Hrovat

sočustvovali z nami in nas tolažili, iskrena hvala! Prav
posebno se zahvaljujemo častiti duhovščini, domači in so-
sedni, za tako častno spremstvo na njeni zadnji poti,
g. kaplanu Jenku za premnogo tolažilne obiske v poslednjih
letih njenega trpljenja, učiteljskemu zboru, Prospektnemu
društvu in Dekliškemu krožku za poklonjeno cvetje in
številno udeležbo pri pogrebu, pevskega zboru za pre-
tresljivo petje ter g. šol. upravitelju Mervarju za prekrasne
poslovilne besede. Končno iskrena hvala vsem dobrim
sosedom za obilno pomoč v težkih dneh ter vsem, ki so
našo mamo v tako častnem številu spremili k poslednjemu
počitku. — Dobri Bog bodi obilen plačnik!

Zužemberk, 23. aprila 1939.

Rafaela Hrovat, učiteljica, v imenu ostalih sorodnikov.

Predno se odločite
za nakup motor-
nega kolesa ali dvo-
kolesa, ne zamudite
prilike in si ogledajte

salogo motornih koles znamke

ARDIE in HOREX

najnovjših tip od 100 do 350 ccm pri trdki

J. PRAPROTNIK

Domžale, Ljubljanska cesta 108

Isotam imaš veliko izbiro najrazličnejših damskih
in moških dvokoles, šivalnih strojev in dobro
ohranjenih rabljenih motorjev.

Najnižje cene! Oddaja se tudi na obročno odplačilo!

Pletilne stroje »Flach«

št. 6. 8. 10, 4, 12 in links-links št. 10, rabljene,
samo dobro ohranjene, modne, z Noben aparatom,
kupujemo. Nadalje kupujemo stroj za entlanje,
stroj za gumbnice, motorno Leichten mašino in
stroj za kvačkanje. — Izšepne ponudbe poslati
na Publicitas, Zagreb pod št. 52956.

Gnojnične črpalke
brzoparilniki
štedilniki

GAMA

novi modeli, višek dovršenosti, odlični v rabi,
10-letna garancija, najnižje cene, izdeluje
Podržaj Ciril, Ig 147 pri Ljubljani

Rafinirano olivno olje

Dobi se v vseh boljših trgovinah

Inž. Dolničar Francé

pooblaščen kulturnotehnični inženir in geometer,
Ljubljana, Miklošičeva cesta 4-I. - Telefon 30-19
izvršuje izmeritve za katastrske in zemljiško-
knjižne namene, parcelacijske in regulacijske
načrte kakor tudi projekte vodovodov, kanalizacij,
asanacij naselij in industrijskih podjetij, izkori-
šćanja vodnih sil, cest itd.

Pomladanski otroški plašči

od 100 dinarjev naprej se dobijo samo pri
L. TRPINU, MARIBOR, Vetrinjska ulica 15.

Žveplo

za vinogradnike, sicilj. najboljšo
najceneje dostavlja kamorkoli

Import - Sušak

Strossmajerova 5

IZOLACIJE

proti vlagi in vročini, ploščice za
oblaganje sten, mavec, šamot in
ves ostali

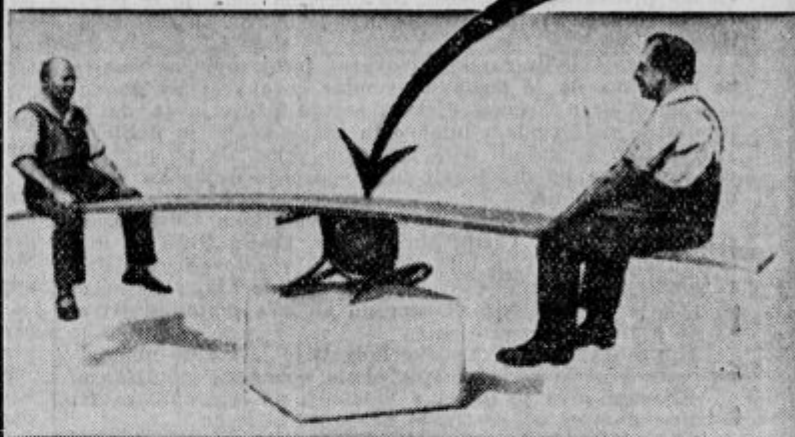
gradbeni material

dobite pri

MATERIAL

LJUBLJANA, Tyrševa c. 36 a
Telef. 27-16 Brzojavi: Material

STOLI
tako-le trdni

in ostala oprava SAMO pri špeci-
jalni tvornici upognjenega pohištva

THONET-MUNDUS
d. d. Varaždin

ZA: KAVARNE, GOSTILNE, HOTELE, TE-
RASE, KINOMATOGRAFE, PISARNE,
SOLE IN PRIVATNA STANOVANJA

Zahtevajte v vseh trgovinah pohištva izključno samo
Original „THONET“ stole

POHIŠTVO!

E. ZELENKA

tovarna pohištva, tapetništvo in vse stanovanjske opreme
MARIBOR, Ulica 10. okt. 5

Ob modernizaciji našega podjetja Vam
nudimo po izredno nizkih cenah najno-
vejše modele spalnic, jedilnic, kaučev,
madracov, preprog itd. Obrnite se zaup-
ljivo na nas in prepričajte se sami o
nizkih cenah in solidni izdelavi.
Dobite pa tudi vse na obroke!

Mednarodni velesejem v Budimpešti

od 28. aprila do 8. maja 1939

1500 razstavljalcev, paviljoni devetih inozemskih držav. Lastna radio od-
dajna postaja, modne revije. Nebroj posebnih indstrij, drž. in mestnih grup.
50% potni popust velja: v Madžarski za potovanje v Budimpešto od
18. aprila do 8. maja, za povratek pa od 28. aprila do 18. maja. Potni
popusti za 37 inozemskih držav so specificirani v sejmških legitimacijah.
Prehod državne meje je dovoljen brez vizuma po predložitvi potnega
lista in sejmške legitimacije od 18. aprila do 8. maja.

Sejmški vizum omogoča vsakemu bivanje v Madžarski do 18. maja.
Sejmške legitimacije po 50 din se dobe pri sledečih ustanovah: v Beo-
gradu: pri glavnem zastopstvu velesejma, Putniku, Kolarčeva 1, in v vseh
njegovih podružnicah in zastopstvih, pri madžarskem konzulatu, pri za-
stopstvu trgovske oddelka madžarskega ministrstva inozemskih poslov,
dr. Geza Szilagyi, kraljevskega madžarskega polnomočnika, Vuk Karadžića
ul. 11, pri polniškem oddelku madžarskega trgov. zastopništva, Jakšičeva 2,
pri vseh filijalah Wagone Lita, ter pri kraljev. madžar. konzulatu v Zagrebu.

Goldnerjevi

slaščičarski
stroji

BRATJE GOLDNER, SUBOTICA

Osnovano 1906

ZAHTEVAJTE
PROSPEKTE!

Zahvala

Vsem, ki so našega nepozabnega sina, brata, svaka in
strica, gospoda

Josipa Hofbauerja

trgovca

kropili, mu darovali vence in cvetja, ga spremili v tako
častnem številu na zadnji poti in nam izrazili ter izkazali
sočutje na kateri koli način, izrekamo iskreno zahvalo.

Posebno se zahvaljujemo gg. zdravnikom in čč. sestram
ljubljanske bolnišnice za njihov trud, čč. duhovščini in
vsem gasilskim četam, ki so se udeležile pogreba v zelo
velikem številu z devetimi prapori. Najlepša hvala članom
domačega gasilske čete za častno stražo ob mrtvaškem odru
in vso njihovo naklonjenost ter č. g. župniku Medvešku
za tolažilne besede ob odprtem grobu.

Vsem in za vse najlepša zahvala!

Mrstnik, Trbovlje, Ljubljana, dne 23. aprila 1939.

Zalujoči ostali.